

# ROLNIK

Bezpłatny dodatek — wychodzi co tydzień.

Rok 4

CHOJNICE, dnia 28-go kwietnia 1927 r.

Nr. 17

## MODLITWA SIEWCY.

Polóż o Panie ojcowskie dłonie  
Na nasze głowy, i na zagonie  
Na ono w rolę rzucone czarną  
Zebrane w trudzie nasienne ziarno.

I utycz Panie Twojej boskiej sily  
By się ramiona nasze skrzepły —  
Niech obowiązków twardych dokona  
Siewca — i ona ruń zielona.

I tchnij w nas Boże ducha Twojego  
Byśmy niszczyli co w nas jest złego:  
Złą wolę siewca — a rolę chwasty  
Na on dzień żniwny, upalny, jasny!

## O racjonalnej pomocy przy cieleniu.

Najważniejszą rzeczą dla cielnej krowy jest odpowiednie pomieszczenie. Powinno być ono przestronne, suche, ciepłe i bez przeciągów; pościółka zawsze musi być obfitą i suchą.

Kiedy nadejdzie czas porodu, co następuje po 11 miesiącach, licząc od czasu zapłodnienia i gdy ujrzemy pokazujący się z pochwy pęcherz wodny, wtedy nie należy przeszkadzać, lecz czekać, dopóki sam nie pęknie, jeżeli zaś po upływie godziny krowa wciąż się nadyma i pęcherz wodny nie pęka, wtedy trzeba go rozerwać palcami. Następnie, gdy już woda wycieknie, wprowadzić rękę w otwór rękę czystą wymytą (paz nokcile obciąć) i wysmarowaną wazeliną lub oliwą i zbadać, w jakiej pozycji leży płód. Jeżeli namacamy obie nogi (przednie lub tylne) skierowane razem ku otworowi, będzie to pozycja prawidłowa i wtedy potrzeba lekko pomagać, ciągnąć za nogi ostrożnie i to tylko w czasie wydymania się krowy i niezbyt silnie, nie tak jak to praktykuje się w niektórych gospodarstwach, kiedy czasami po 4 — 5 ludzi ciągnie cielaka. Jeżeli zaś przy badaniu położenia płodu zauważymy, że na przykład w otworze jest tylko jedna noga, głowa zaś lub ogon są zgięte na stronę albo też nogi zgięte pod siebie, będzie to oznaką, że poród jest ciężki i trzeba zawezwać pomocy weterynaryjnej. W razie, jeżeli lekarz lub felozer są bardzo daleko lub dla jakich bądź przyczyn przybyć nie mogą, należy postąpić według niżej opisanych wskazówek.

Jeżeli która z nóg jest gięta, należy wsunąć rękę wysmarowaną wazeliną lub oliwą, prowadzącą wzdłuż zgiętej nogi aż do kopyta i wtedy ująć to ostatnie we wszystkie palce i powoli wyciągać na zewnątrz. Tak samo postępuje się i z drugą nogą.

Jeżeli położenie płodu jest takie, że przednie obie nogi wychodzą prawidłowo, głowy zaś nie widać i przy wyciąganiu płód dalej iść niechce, to znaczy że głowa jest przechylona w tył lub obrócona w bok. Wtedy należy za pomocą gumowej rurki ze szklaną kanką wprowadzić do macicy 3—4 litry letniej czystej wody i następnie lewą ręką starać się odpychać płód nieco w głąb macicy, prawą zaś jednocześnie naprostowując głowę tak, ażeby skierować ją ku wyjściu. To samo robi się w tym wypadku, jeżeli ogon płodu (przy położeniu płodu tyłem) jest zadarty w tył (na krzyż). Wogóle przy wielkich nieprawidłowych pozycjach płodu pamiętać należy tę zasadę, że po wprowadzeniu do macicy ciepłej wody (do 15° C) starać się płód nieco odpychnąć, jednocześnie naprostowując nieprawidłowo leżące członki.

Przy wyciąganiu cielęcia potrzeba zachowywać następujące warunki:

- 1) ciągnąć płód tylko podczas wydymania się krowy;
- 2) ciągnąć równomiernie w kierunku ku dołowi;
- 3) ogon krowy trzymać uniesiony w górę;
- 4) od czasu do czasu wlewać do rodniczy letnią wodę z irygatora.

Z. Olszański.

## Jaka ma być sieczka?

Bardzo często na wiosnę bydło zapada na chorobę zwaną „zapalenie żołądka“, i to ta, które żywił się sieczką. Wiemy, że sieczka zawierająca masę drzewnika słabo trawioną przez żołądek, nie stanowi karmy, lecz dodaje się ją jako uzupełnienie wymaganej ilości „suchej substancji“. Słoma nie będąc odżywczo, działa mechanicznie na lepsze trawienie pokarmów przez żołądek bydła. Taką rolę słomy pojmują hodowcy krów mlecznych, niestety czasem stanowi ona główną a nawet wyłączną paszę.

Sieczkę podawaną jako paszę nie należy krajać krótką np. 1—1½ cm., gdyż może zająć wypadek, że krótka sieczka pomija żuwacz i czepec, a dostaje się wprost do „ksiąg“. Tam drzewnik słomy nie rozpuszcza się, lecz zbija między płatami w twarde plastry, które księga nie może zepchnąć do trawienia. Plastry zatrzymane w księdze gniją, wywołując zapalenie i zgorzel.

Zatem przy żywieniu tylko słomą po kilku miesiącach przewód pokarmowy zostaje zawałony drzewnikiem, a oziębłszy przez zimę powoduje częstokroć śmierć wynędzniałej słomą krowy. Dlatego też weterynarze i światli hodowcy polecają spasać bydło sieczką długą, stanowiącą nie główny, lecz dodatkowy pokarm bydła.

## Zawszone zwierzęta.

Zwierzęta opadnięte przez wszy, cierpią wlecenikeli sobie wyobrazić możemy, a nawet w skutek wy-

ozerpania zdychają. Wszy przenoszą się bardzo łatwo z jednego zwierzęta na drugie, stąd należy zwracać baczną uwagę i zaraz w początkach zabrać się do zapobieżenia zleń, gdy tylko pasożyty zauważymy.

Obory ciemne, w których w biały dzień zapomocą latarni zaledwie rozejrzeć się można, sprzyjają najczęściej rozmnażaniu się wszelkiego rodzaju robactwa.

Pierwszy warunek, to pilne oczyszczenie szciotkami zwierzęcia, naturalnie po wyprowadzeniu z obory, aby się wszy nie porozlażyły. Najlepiej rozsypać na ziemię pod zwierzę przy czyszczeniu trochę kajnitę, który wszy niszczy. Prócz tego do odwzienia służą różne odwar z wygotowanej pietruszki, liścia orzecha włoskiego, ciemiernika, piolunu, machorki (z tą ostatnią bardzo ostrożnie!) lekkiego roztworu kwasu karbolowego, kreoliny z wazeliną, ciepłej oliwy itd.

Wszystkie te zabiegi powtarzać należy wytrwale co trzy, cztery dni, aż do zupełnego zniszczenia gniazd. Pomaga także ostrzyżenie zwierzęcia dokładne, ale sierść musi być starannie zebrana i spalona.

I zalecane środki apteczne arsenikowe, rtęciowa są dla zdrowia zwierzęcia niebezpieczne.

## W sprawie mieszkań dla zwolnionych robotników rolnych.

Na posiedzeniu w dniu 1 b. m. Rada Ministrów uchwaliła rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie zapewnienia czasowych mieszkań i pomieszczeń dla zwolnionych robotników rolnych. Na podstawie powyższego rozporządzenia, robotnicy rolni, których umowa o pracę ustała z dn. 21 marca danego roku i którzy do tego terminu zajmowali na podstawie umowy, stanowiącej część ich wyposażenia, mieszkania służbowe i przynależne do tych mieszkań inne pomieszczenia, nie mogą być usunięci z tych mieszkań i pomieszczeń do 31 maja tego roku, o ile na ich miejsce nie zostali przyjęci inni robotnicy. Jeżeli na miejsce zwolnionego robotnika rolnego został przyjęty inny robotnik, mający zająć mieszkanie zwolnione, a dany pracodawca posiada inne wolne mieszkanie robotnicze, powinien on zwolnionego robotnika na czas do dnia 31 maja ulokować w innym mieszkaniu. W wypadku, gdy pracodawca z powodu przyjęcia (nowych pracowników rolnych nie posiada wolnych mieszkań robotniczych, nie może on sprzeciwić się mieszkaniu zwolnionych robotników przez okres czasu od 31 marca do 31 maja razem z robotnikami, zatrudnionymi u niego, o ile ci na to się zgodzili.

Postanowienie powyższe nie mają zastosowania, jeżeli robotnik posiada lub trzymał inne mieszkanie, jeżeli otrzymał zatrudnienie u innego pracodawcy, jeżeli umowa została wypowiedziana w właściwym czasie wskutek dopuszczenia się przez robotnika względem pracodawcy czynu karalnego w myśl kodeksu karnego wreszcie jeżeli robotnik dopuścił się takiego czynu w okresie wypowiedzenia.

Komisja Pracy — Dyrekcja P. T. R.

## Rady dla gospodyń.

Mleko bywa przez nieuczciwych sprzedawców zarabiane, zbierane częściowo i wodą rozrabiane. Aby poznać, czy mleko jest tłuste, trzeba kroplę puścić do szklanki wody — jeżeli zniknie bez śladu — mleko z wodą, jeśli rozchodzić się będzie powoli małym opalem.

wymi zygzakami — mleko tłuste. Na mięcie, nie mając pod ręką wody dla spróbowania, trzeba kroplę mleka puścić na paznokieć — jeżeli (zatrzyma się — mleko dobre, jeżeli będzie z wodą, kropla rozcieknie się i płynie cienkim, niebieskim strumykiem. Jeżeli jest posądzenie, że mleko zafałszowano mąką lub krochmalą, trzeba przegotować łyżkę, ostudzić i wpuścić w nie kroplę jodiny — jeżeli posądzenia słuszne — mleko zabarwi się na fioletowo.

Wielopowinna jeśli jest dobrą, powinna być koloru jasno-różowego obłana i miejscami przerośnięta tłustością zupełnie białą. Białe okrągłe kulki znajdujące się w mięsie oznaczają węgry bardzo dla zdrowia szkodliwe. Takiego mięsa nie należy używać. Słonina powinna być biała, gładka z zapachem świeżości.

Wielopowinna świeża w dobrym gatunku powinna być bardzo czerwona, obłana tłuszczem jasno-żółtym, tak twardym, żeby pod palcem nie ustępował. Tłuszcz miękki, kolor mięsa czerwono-brunatny, prawie siny — są bezwzględnie dowodami złego gatunku.

Baranina powinna być bardzo czerwona, tłuszcz miękki, biały. Złota poznaje się po sinawo-ciemnym kolorze, a tłuszczu żółtym.

Miód czy nie fałszowany domieszką gliny, kredy gipsu lub opilek drzewnych — poznamy, rozpuszczając trochę w wodzie lub lekkiej wódecie; domieszki się nie rozpuszczają, opadną na dno, a opilki spłyną do góry. Aby rozpoznać dodatek mąki, krochmalu lub sproszkowanego, zrumienionego chleba, trzeba rozmieszać łyżkę miodu z czterema łyżkami wody, zagotować, po ostudzeniu wpuścić dwie krople jodiny — w razie obecności tych surogatów płyn zrobi się fioletowy.

Kakao. Rzadko bardzo nie fałszowany produkt. Łyżeczkę do kawy kakao wsypać w szklankę ciepłej wody, jeżeli zrobi się po chwili brunatna — zawiera cykorję, lub do szklanki wody wrzucić łyżeczkę kakao, zagotować, przecedzić przez płótno, powinien być płyn przezroczysty, o ile kakao dobre — mętność wykazuje domieszkę mąki lub krochmalu. Po ugotowaniu uważać należy na osad, który zjawia się, o ile w kakao jest piasek, ziemia lub cegła.

## Rozmaitości.

**Udział Polski w międzynarodowej wystawie drobiu w Kanadzie.** W dniach od 29. lipca do 8 sierpnia rb. odbędzie się w Ottawie (Kanada) międzynarodowy kongres hodowców drobiu wszelkich ras ze wszystkich części świata. Udział w wystawie i w kongresie zgłosiło już 35 państw, między innymi także Polska, którą reprezentować będzie Centralny komitet do spraw hodowli drobiu w Polsce.

**Popieranie meljoracji.** Min. rolnictwa zakończy w najbliższych dniach opracowanie projektu rozporządzenia p. Prezydenta Rzeczypospolitej o popieraniu meljoracji rolnej. Projekt powyższy ma ustalić zasady organizacji funduszu meljoracyjnego, administrowanego przez państwowy Bank rolny i tworzonego z każdorocznych dotacji budżetowych. Po uzgodnieniu projektu w łonie zainteresowanych ministerstw, będzie on skierowany na radę ministrów.

**W sprawie parcelacji domen.** W sprawie parcelacji domen w woj. poznańskim i pomorskim oraz sposobu zbywania resztówek przedłożyła Dyrekcja Z. O. K. Z. Ministerstwu Reform Rolnych memoriał, w którym wskazane są sposoby sprzedaży resztówek, zabezpieczające interesy państwowe i uwzględniające potrzeby bezpieczeństwa ziem zachodnich.

Redaktor odpowiedzialny: Paweł Kaszubowski,  
Drukarnia i nakładem drukarni „Dziennika Pomorskiego”

[w Ochojnie].